

Europa sloopt haar eigen privacywet: Big Tech wint, Europese bedrijven verliezen

Anouk Ruhaak, Vonne Laan, Julia Janssen | Maart 2026

Juichend zullen Elon Musk en Mark Zuckerberg het nieuws uit Europa hebben ontvangen. Eind 2025 presenteerde de Europese Commissie namelijk de zogeheten Digitale Omnibus. Deze Omnibus omvat voorgestelde wijzigingen in Europa's data-wetgeving waardoor de regeldruk voor bedrijven zou verlagen. In werkelijkheid is het vooral goed nieuws voor Amerikaanse techreuzen en juist slecht nieuws voor Europese bedrijven en voor de privacy van burgers.

De Digitale Omnibus is geen vereenvoudiging, maar een complicering en afbraak van de Europese privacybescherming. De Commissie zegt het MKB (Midden- en Kleinbedrijf) te willen helpen, maar in de praktijk profiteren vooral bedrijven die al beschikken over enorme hoeveelheden data en geavanceerde AI-systemen. Zo worden niet de Europese startups, maar de Big Tech-bedrijven uit de VS geholpen.

Dit is geen toeval. Uit het in januari gepubliceerde onderzoek van lobbywaakhond Corporate Europe Observatory blijkt dat de Europese voorstellen nauw aansluiten bij de wensen van Big Tech-lobbyisten. Tegelijkertijd neemt vanuit de Verenigde Staten de politieke druk op Europa toe om privacywetgeving af te zwakken. De uitkomst laat zich raden: de Europese Commissie buigt. Niet voor burgers of ondernemers, maar voor Trump en Silicon Valley.

Daarmee zet de Europese Commissie niet alleen onze rechten, maar ook onze digitale soevereiniteit op het spel. In een wereld waarin geopolitieke spanningen toenemen en waarin de Trump-regering openlijk technologie inzet als machtsmiddel, is het roekeloos om Europa nóg afhankelijker te maken van Amerikaanse platforms. Het recente debat rondom de mogelijke Amerikaanse overname van DigiD onderstreept het belang van onze onafhankelijkheid.

Waarom is deze Digitale Omnibus zo problematisch?

Ten eerste wordt de definitie van 'persoonsgegevens' vervaagd. Tot nu toe gold: alles wat direct of indirect naar jou te herleiden is, valt onder de bescherming van de AVG. Denk aan je kenteken, je IP-adres of de profielen die data brokers over jou opstellen. De Omnibus zegt nu: het hangt ervan af. Als een bedrijf zélf kan achterhalen dat een IP-adres bij jou hoort, dan is het een persoonsgegeven. Voor het ene bedrijf zal een IP-adres aldus een persoonsgegeven zijn, en voor het andere niet. Daarbij moet ook nog rekening worden gehouden met andere informatie waartoe het bedrijf toegang heeft om een IP-adres te herleiden, zoals informatie op het

internet. Beoordelen of iets een persoonsgegeven is, wordt zo onnodig complex. Grote bedrijven kunnen dan de toegang tot data uitsplitsen over entiteiten om zo de privacyregels te ontwijken.

Ten tweede mogen bedrijven al die persoonlijke data straks, zonder expliciete toestemming, gebruiken voor ‘wetenschappelijk onderzoek’. Hoewel wij het belang van wetenschappelijk onderzoek onderschrijven, slaat de Commissie met deze versoepeling de plank mis. Ook 100% commercieel onderzoek lijkt nu onder de definitie te vallen. Dat opent de deuren voor misbruik door Big Tech.

Ten derde wordt er een opening geboden voor het gebruik van persoonsgegevens voor ontwikkeling van AI zonder iemands toestemming. Het blijft onduidelijk waar de grens ligt: wanneer is wel of geen toestemming nodig. Daarbij zijn ook zeer gevoelige gegevens straks niet meer veilig. Want, zegt de Omnibus, ook die gegevens mogen soms zonder toestemming voor AI worden gebruikt.

Wie verliest hier echt?

Niet de techbedrijven die jarenlang illegaal onze data verzamelden en daarmee op onrechtmatige wijze concurreren met bedrijven die onze privacy wél respecteren. De verliezers zijn juist kleine en middelgrote bedrijven. De wetwijzigingen creëren namelijk meer juridische onzekerheid in plaats van minder. Grote bedrijven kunnen zich gespecialiseerde advocaten veroorloven en kunnen zo elke maas in de wet benutten; Het MKB kan dat niet.

De andere grote verliezer is de burger. Niet alleen kan onze data straks worden gebruikt om AI-systemen te trainen, de voorgestelde wetwijzigingen maken het ook eenvoudiger om internetgebruikers te volgen en te profileren. De Omnibus ondermijnt daarmee meerdere uitspraken van de Europese rechter tegen grootschalige tracking (door één deel van de uitspraken tot regel te verheffen).

Onder het mom van ‘lichtere regeldruk’ buigt de Europese Commissie voor de lobby van Trump en Big Tech. Wij roepen de Nederlandse regering op daar niet in mee te gaan en dit voorstel te blokkeren. Geen cadeautjes meer voor Big Tech. Geen uitverkoop van onze rechten. Dit is hét moment om te kiezen: voor onze burgers, voor bedrijven binnen de EU én voor onze autonomie.

—

Anouk Ruhaak is voorzitter van Stichting Data Bescherming Nederland (SDBN) en ondertekende samen met 133 andere Europese privacy organisaties een brandbrief over de Omnibus opgesteld door belangenorganisatie EDRI, European Digital Rights.

Vonne Laan is bestuurslid bij Stichting The Privacy Collective en partner bij The Data Lawyers, een advocatenkantoor gespecialiseerd in data, tech en recht.

Julia Janssen is ambassadeur van Stichting Data Bescherming Nederland, een prijswinnende kunstenaar en talkshowhost van Data Morgana.